

Dosar nr. 2-27750/2022
(2-22182193-12-2-13122022-1)

H O T Ă R Ă R E
în numele Legii

Cererea de apel depusă la 29 iunie 2023 și la 14 iulie 2023
Hotărîrea integrală redactată la 25 august 2023

28 iunie 2023
Chișinău

mun.

Judecătoria Chișinău (sediul Centru), instanța compusă din:

Președinte ședință, judecător
Grefier

Tatiana Sîrcu
Nicoleta Calinicenco

cu participarea: reprezentantului reclamantului *****, avocatul *****, împuternicit în baza mandatului seria MA nr. 1805171 din 14 iunie 2023; reprezentanților pîrîtului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel, fiind împuternicit în baza procurii nr. 82 din 12 august 2021, în baza procurii nr. 14 din 17 februarie 2023 și Nigai Nicolae, fiind împuternicit în baza procurii nr.28 din 24 februarie 2023;
în lipsa: reclamantului *****, procedura de citare fiind respectată,

examinînd în ședință publică cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral cauzat,

C O N S T A T Ă :

Circumstanțele cauzei

La 12 decembrie 2022, reclamantul ***** a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului cauzat (f.d. 2-6).

În motivarea acțiunii, reclamantului a menționat că, la data de 13 mai 2019, procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Raileanu Dumitru, a emis ordonanța de intentare a procedurii contravenționale și a transmis cauza în instanța de judecată. Prin hotărîrea Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana) din 19 iulie 2019, s-a dispus încetarea procesului contravențional pornit împotriva lui ***** ***** , învinuit în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din Codul contravențional, pe motiv că nu există faptul contravenției.

Susține reclamantul că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2020, s-a

admis recursul părții vătămate *****, declarat împotriva hotărîrii Judecătorei Chișinău (sediul Ciocana) din 19 iulie 2019, s-a casat hotărrea respectivă, cu transmiterea spre rejudecarea cauzei în primă instanță.

Reclamantul afirmă că rejudecarea cauzei a fost înfăptuită de către Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), care prin hotărîrea din 10 martie 2022, a dispus încetarea procesului contravențional pornit împotriva lui ***** *****, învinuit în comiterea contravenției prevăzută la art. 312 din Codul contravențional, pe motiv că nu există faptul contravenției. Totodată, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2022, a fost admis un recurs depus de partea vătămată ***** și procurorul Raileanu Dumitru.

Reclamantul pretinde că în aceste condiții, judecarea cauzei contravenționale durează circa 4 ani, din anul 2019 pînă în prezent, ceea ce determină a înțelege că nu se corespunde cu echitatea procedurilor garantate de art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

În același timp, reclamantul consideră că, reieșind din natura litigiului, care este unul de muncă, ce implică o sursă vitală de venit pentru el și familia sa, este îndreptățit a se adresa în instanță cu o astfel de cerere de constatare a faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului cauzat. Cu atît mai mult, consideră că criteriile care determină dezlegarea chestiunii de examinare în termen rezonabil sau nerezonabil a cauzei sunt clare, și anume:

- complexitatea cauzei – în situația dată este o cauză relativ redusă, reprezentînd un litigiu clasic;
- comportamentul părților – astfel, se notează că judecarea cauzei s-a derulat cu mai multe omisiuni grave și încălcări procedurale evidente din partea instanțelor de judecată, inclusiv multiplele amînări ale ședințelor de judecată, ce au dus la întîrzieri nejustificative de judecare a cauzei. Aceste amînări au fost omniprezente, pe motive formale, la intervale mari de timp. Astfel, instanța de recurs în mod vădit a încălcat procedura și a trimis cauza la rejudecare de două ori, pe motive formale, admițînd și un recurs peste termen, care nu corespunde condițiilor de formă și conținut;
- miza pentru reclamant – aceasta este una notorie, or acuzația artificial creată de săvîrșirea unei fapte care aduce atingere activității de serviciu în sfera publică aferentă dreptului de muncă și salarizare, ceea ce reprezintă o sursă vitală de venit a reclamantului, fiind unicul întreținător în familie.

Reclamantul consideră că, în acești 4 ani, cît durează examinarea cauzei, este supus revictimizării, fiind persecutat, astfel cauzîndu-i-se suferințe psihice. Prin urmare, reclamantul consideră că, suma solicitată pentru prejudiciul cauzat acoperă la minimum suferințele psihice la care este supus prin încălcarea termenului rezonabil la judecarea cauzei, care de altfel se soluționează în termeni restrînși – 30 de zile, reieșind din interesul major al reclamantului. Totodată, stabilind că reclamantului i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare, ca consecință a încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, urmează de recunoscut și dreptul acestuia la repararea prejudiciului moral cauzat.

Reprezentantul reclamantului invocând dispozițiile din *Legea nr. 1545/1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești*, jurisprudența CtEDO și practica națională, a solicitat: admiterea cererii de chemare în judecată, constatarea faptului încălcării dreptului reclamantului Hlopechi Igor la examinarea în termen rezonabil a cauzei nr. 9pr/19 din 13 mai 2019 pînă la data pronunțării hotărîrii; compensarea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a pricinii în sumă de 200 001 lei.

Reprezentantul pîrîtului Ministerului Justiției, Vicol Alexandru, împuternicit în baza procurii nr. 64 din 16 mai 2023, a depus referința prin care a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În referința depusă, reprezentantul pîrîtului menționează că în art. 454 alin. (1) din *Codul contravențional* este prevăzut că o cauză contravențională se judecă în termen rezonabil, dar nu mai mult de 2 luni de la data intrării dosarului în instanța de judecată, iar respectarea termenului rezonabil se asigură de către instanță. Totodată, termenul respectiv nu este unul absolut, judecătorul avînd posibilitatea, din motive întemeiate, să prelungească acest termen.

Reprezentantul pîrîtului menționează în referință că, din raportul prezentat de către Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) nr. 6049 din 29 mai 2023, se relevă că, judecarea cauzei, în perioada respectivă de timp, în virtutea tuturor circumstanțelor perindate, nu se atestă un termen nerezonabil. Ce ține de comportamentul părților, reprezentantul pîrîtului consideră că în speță, ședințele de judecată au fost numite, ținînd cont de procedura de citare a părților, de comportamentul acestora, de volumul mare de dosare ce îi revin unui judecător, de gradul de complexitate a acestora, cît și avînd în vedere circumstanțele pandemice provocate de virusul COVID-19. Prin urmare, instanța de judecată a dat dovadă de suficientă diligență în examinarea cauzei sub aspectul respectării termenului rezonabil, judecătorii amînînd ședințele strict la necesitate.

Afirmă reprezentantul pîrîtului în referință că, complexitatea cauzei depinde în mod direct de comportamentul participanților la proces, iar referitor la miza pentru reclamant – menționează că procedurile contravenționale cad sub incidența caracterului penal al procedurilor și acestora li se aplică aceleași principii precum la examinarea duratei procedurilor penale. Se punctează că prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, nu acordă dreptul în mod automat la prejudiciu moral. Totodată, în anumite situații acordarea de satisfacții materiale sau morale nu constituie o regulă. Astfel, în materia drepturilor omului, o recunoaștere oficială și publică a violării constituie uneori prin sine o satisfacție. Ca rezultat, compensarea prejudiciului moral în mărime de 200 001 lei, solicitată de către reclamant, este calificată a fi una exorbitantă și aici este important a fi notat faptul că CtEDO în cazul *Cimpoeșvs Republica Moldova, nr. 12030/13 din 14 decembrie 2021*, a acordat reclamantului suma de 2 700 euro pentru prejudiciul moral, deși se pretindea 15 000 euro, pentru o perioadă de examinare a cauzei de peste 15 ani.

Explicațiile părților

În cadrul dezbaterilor judiciare **reprezentantul reclamantului *******, avocatul

Igor Hlopețchi, împuternicit în baza mandatului seria MA nr. 1805171 din 14 iunie 2023, a susținut cererea de chemare în judecată și a solicitat admiterea integrală a acțiunii conform temeiurilor de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată

Reprezentantul pârîtului Ministerul Justiției, Pantea Daniel, împuternicit în baza procurilor nr. 82 din 12 august 2021 (f.d. 25) și nr. 14 din 17 februarie 2023 (f.d. 33), în ședința de judecată a susținut cele inserate în referința depusă și a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată, ca fiind neîntemeiată.

Reclamantul *****, fiind citat legal despre locul, data și ora examinării cauzei, nu s-a prezentat, însă a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa (f.d. 42), fapt pentru care instanța, în temeiul art. 205 și 206 din *Codul de procedură civilă*, a dispus examinarea cauzei în lipsa reclamantului ***** *****.

Constatările și aprecierea instanței

Analizând materialele cauzei prin prisma art. 130 din *Codul de procedură civilă* în coraport cu normele legale incidente speței, audiind participanții la proces, instanța de judecată concluzionează că acțiunea urmează a fi admisă parțial din următoarele considerente.

Reieșind din specificul acțiunii deduse judecării și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei acțiunii, este indispensabil, alături de cele constatate, de a verifica cerințele formulate ale reclamantului prin prisma particularităților instituite de *Legea nr. 87/2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești* (în continuare – *Legea nr. 87/2011*), scopul cărei este crearea unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil.

În conformitate cu art. 1 alin. (2) din *Legea nr. 87/2011*, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Potrivit art. 2 alin. (1) și (2) din *Legea nr. 87/2011*, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

La fel, prevederile art. 6 § 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (în continuare – *Convenția*), statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra

încălțării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărui acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Prin urmare, instanța de judecată întru soluționarea justă a cauzei va aplica legislația pertinentă internă în coroborare cu jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuarea – CtEDO).

Pentru aprecierea termenului rezonabil, CtEDO a pus în sarcina statelor membre obligația de responsabilitate ca să își organizeze propriul sistem judiciar astfel încât instanțele acestora să poată garanta oricui dreptul de a obține o hotărâre definitivă privind contestațiile referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil într-un termen rezonabil [*Comingersoll S.A. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 24; *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României* (MC), pct. 142]. O apreciere *in concreto* a respectării caracterului rezonabil al duratei unei proceduri în temeiul art. 6 § 1 din *Convenție* trebuie apreciat în fiecare caz în funcție de circumstanțele cauzei [*Frydlender împotriva Franței* (MC), pct. 43], care pot impune o evaluare globală [*Obermeier împotriva Austriei*, pct. 72; *Comingersoll S.A. împotriva Portugaliei* (MC), pct. 23].

Jurisprudența CtEDO a instituit anumite criterii de apreciere a noțiunii de termen rezonabil cum sunt: - complexitatea cauzei, care se apreciază după caz și individual (se va ține cont de natura obiectului litigiului, precum și faptul dacă acțiunea a cuprins doar un singur obiect sau a fost conexe mai multe obiecte și/sau cereri, inclusiv ale unor persoane terțe); - comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului; - comportamentul instanțelor de judecată; - miza (interesul) pentru reclamant, relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Astfel, judecarea procesului într-un termen rezonabil are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin reinstaurarea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept, ceea ce constituie garanția unui proces echitabil. În acest context, instanța evidențiază că întru judecarea justă și corectă a litigiului, ca urmare a identificării în substanță a obiectului litigiului, era necesar inițial de a stabili (i) statutul de victimă a reclamanților și (ii) perioada de referință care se invocă a fi una nerezonabilă și anume perioada reală de încălcare a dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, pe motiv că la aprecierea prejudiciilor, cauzate în rezultatul încălțării dreptului apărut de *Legea nr. 87/2011*, se ia în calcul doar această perioadă, fără careva extinderi.

Din materialele cauzei instanța de judecată constată, că prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 iulie 2019, s-a încetat procesul contravențional pornit în privința lui *****, învinuit în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din Codul contravențional (f.d. 8-11 verso). Prin decizia Curții de apel Chișinău din 24 iunie 2020, s-a admis recursul părții vătămăte ***** declarat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 19 iulie 2019, cu casarea hotărârii și transmiterea spre rejudecare a cauzei în primă instanță (f.d.12-13 verso).

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 10 martie 2022, s-a încetat procesul contravențional pornit împotriva lui ***** *****, învinuit în comiterea

contravenției prevăzută la art. 312 din Codul contravențional, pe motiv că nu există faptul contravenției (f.d. 14-18).

Din informația preliminară despre cauza contravențională împotriva lui ***** se atestă că ședința de judecată în Căminul de apel Chișinău a fost fixată pentru data de 8 decembrie 2022, ora 9:30, nefiind completată la rubrica „rezultatul ședinței” (f.d. 19).

Conform raportului prezentat de către Judecătoria Chișinău din 29 mai 2023, se atestă că la 25 ianuarie 2023 a fost înregistrat în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani cauza contravențională privind învinuirea lui ***** în comiterea contravenției prevăzută la art. 312 din *Codul contravențional*, cauza fiind repartizată judecătorului Natalia Clevadi.

În baza încheierii vicepreședintelui interimar al Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 12 mai 2023, s-a dispus redistribuirea în mod aleatoriu a cauzei contravenționale altui judecător, iar potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului, cauza a fost repartizată judecătorului Viorica Dodon.

Aprecierea instanței

Conform art. 2 alin. (3), (4) și (6) din *Legea nr. 87/2011*, (3) prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. (4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat. (6) Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Examinarea unor astfel de litigii, se caracterizează prin conținut specific, în funcție de obiectul probațiunii, subiecții procesuali, termenul de examinare, sarcina probațiunii (sarcina probațiunii de lipsă a încălcării dreptului, sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material, etc.), inclusiv soluțiile deduse din jurisprudența CEDO. În acest sens, urmează a se aprecia: (i) identificarea în substanță a obiectului pretențiilor; (ii) identificarea perioadei de referință (iii) aprecierea necesității și, dacă e cazul, a cuantumului satisfacțiilor echitabile.

Identificarea în substanță a obiectului pretențiilor

Instanța menționează că reclamantul ***** prin intentarea respectivei acțiuni pretinde încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale de

învinuire a sa în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional*. În acest sens, instanța reține că obiectul pretențiilor invocate de ***** este guvernat de *Legea nr. 87/2011* care urmează a fi aplicată în speță și determină raporturile juridice dintre părți, or art. 1 alin. (1) din *Legea nr. 87/2011* stabilește că, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Identificarea perioadei de referință

Din cererea de chemare în judecată nu se poate desprinde perioada de referință. Cu toate acestea, din referința prezentată de pîrît, instanța evidențiază perioadele de examinare a cauzei contravenționale de învinuire a lui ***** în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional*, perioade incluse în raportul prezentat Ministerului Justiției privind modul de respectare a termenului rezonabil. Or, în corespundere cu art. 4 alin. (2) din *Legea nr. 87/2011*, instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătorec ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Astfel, instanța de judecată va acorda credibilitate celor inserate în referința prezentată de Ministerul Justiției dat fiind faptului că, datele privind examinarea cauzei au fost incluse atât din raportul prezentat în baza art. 4 alin. (2) din *Legea nr. 87/2011*, fiind confirmate cu informațiile disponibile de pe portalul instanțelor naționale, raportate la dispozițiile art. 118 alin. (3) în coroborare cu art. 121 și art. 130 alin. (1) și (5) din *Codul de procedură civilă*.

În acest sens, cauza contravențională de învinuire a lui ***** în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional*, a fost examinată în mai multe perioade, și anume:

- Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana: de la 24 mai 2019 pînă la 19 iulie 2019 – 1 lună 25 zile;
- Curtea de Apel Chișinău: de la 13 august 2019 pînă la 24 iunie 2020 – 1 lună 25 zile;
- Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana: de la 20 iulie 2020 pînă la 10 martie 2022 – 1 an 7 luni 18 zile;
- Curtea de Apel Chișinău: de la 15 iulie 2022 pînă la 8 decembrie 2022 – 4 luni 23 zile;
- Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani: de la 25 ianuarie pînă în prezent.

Aprecierea criteriilor

Dat fiind faptul că pretinsa încălcare a dreptului reclamantului la examinare în termen rezonabil derivă dintr-o cauză contravențională, instanța urmează să analizeze în particular criteriile stabilite de legislația contravențională.

Așadar, în conformitate cu art. 454 alin. (1) din *Codul contravențional*, cauza contravențională se judecă în termen rezonabil, dar nu mai mult de 2 luni de la data intrării dosarului în instanța de judecată. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea cauzei, comportamentul participanților la proces, conduita instanței judecătorești și a agentului constator, importanța procesului pentru cel interesat. Respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei se asigură de către instanță.

Cu referire la norma contravențională citată prin care se instituie un termen fix de examinare a cauzei contravenționale, instanța reține că acesta (termen) nu este unul imperativ, or la examinarea unei cauzei, instanța este obligată să acorde prioritate tuturor exigențelor ce derivă dintr-un proces echitabil, inclusiv dreptul la apărare și contradictorialitate comparativ cu termenul de examinare reglementat de lege, reținând totodată că în procedura unui judecător pot fi repartizate și alte cauze, care urmează a fi examinate cu celeritate, cum ar fi în cazul persoanelor arestate și a minorilor. Mai mult ca atât, încălcarea termenului legal la examinarea cauzei nu obligatoriu cauzează încălcarea termenului rezonabil. Totodată, instanța atrage atenția că termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare și cu termenii prevăzuți de legislația procesual penală și contravențională, fiind stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului procesual, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil. În aceste ordine de idei, examinarea cauzei în termen rezonabil este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și nu poate prevala asupra acestuia din urmă.

Pornind de la aceste raționamente și raportate la circumstanțele cauzei, pentru determinarea respectării termenului rezonabil la examinarea cauzei contravenționale de învinuire a lui ***** în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional*, instanța urmează să evalueze în concordanță circumstanțele cauzei cu referire la criteriile inserate în art. 454 alin. (1) din *Codul contravențional*: complexitatea cauzei, comportamentul participanților la proces, conduita instanței judecătorești și a agentului constator, importanța procesului pentru cel interesat.

Complexitatea cauzei

Instanța menționează că evaluarea chestiunii cu privire la complexitatea cazului de obicei se estimează în raport cu caracterul și gravitatea acuzațiilor, capetelor de acuzații, valoarea și calitatea probatorului acumulat și necesar de a fi acumulat, existența sau lipsa unor expertize complexe, existența complicilor și co-acuzaților, etc.

În jurisprudența CtEDO, s-a reținut că criteriul complexității unei cauze poate ține atât de aspectele de fapt, cât și de cele de drept [*Papachelas împotriva Greciei* (MC), pct. 39]. Deși cauza nu prezintă în sine o complexitate deosebită, lipsa de claritate și de previzibilitate a legii aplicabile poate, de asemenea, să facă dificilă examinarea cauzei și să contribuie în mod decisiv la prelungirea duratei procedurii [*Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României* (MC), pct. 150].

Așadar, instanța de judecată observă că în cauza contravențională de învinuire a lui ***** în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional*, dosarul a fost remis de două ori spre rejudecare. Acest fapt s-a datorat că în proces sunt

implicate mai multe părți. Cu toate acestea, cauza nu prezintă în sine o complexitate deosebită, însă o posibilă lipsă de claritate și de previzibilitate a art. 312 din *Codul contravențional*, precum și un număr mai mare de persoane implicate în proces poate să implice examinarea dificilă a cauzei și să contribuie în mod decisiv la prelungirea duratei procedurii, însă nu este determinantă.

Comportamentul participanților la proces

Art. 6 din CEDO nu impune reclamantului o cooperare activă cu autoritățile judiciare. Nu i se poate reproșa acestuia că s-a folosit pe deplin de căile de atac oferite de dreptul intern. Cu toate acestea, comportamentul său constituie un fapt obiectiv, neimputabil statului pârât, care trebuie luat în considerare pentru a clarifica aspectul dacă procedura a depășit sau nu termenul rezonabil.

Instanța de judecată reține drept pertinente cele invocate în raportul pîrîtului prin care se menționează că, ședințele de judecată au fost numite, ținînd cont de procedura de citare a părților, de comportamentul acestora, de volumul mare de dosare ce îi revine unui judecător, cît și avînd în vedere circumstanțele pandemice provocate de virusul COVID-19.

Astfel, se relevă că examinarea cauzei a avut loc de două ori în Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana și de două ori în Curtea de apel Chișinău, iar în prezent se examinează în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. În acest sens, instanța reține că judecarea în prima instanță a cauzei de mai multe ori se datorează faptului că partea vătămată, dar și procurorul au contestat hotărîrile primei instanțe, făcînd uz de dreptul lor procedural de a ataca hotărîrile Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana. În acest sens, din materialele cauzei nu se poate desprinde acțiuni ale reclamantului ***** prin care s-ar pretinde că acesta a contribuit la depășirea termenului rezonabil. Respectiv, reclamantului nu i se poate imputa un comportament care a contribuit la depășirea termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale de învinuire a sa în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional*. Or, din deciziile Curții de apel Chișinău din 24 iunie 2020 și din 08 decembrie 2022 se relevă că partea vătămată, și respectiv procurorul, au făcut uz de drepturile procedurale și au depus recurs împotriva hotărîrilor Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 iulie 2019 și din 10 martie 2022. Mai mult, din materialele cauzei instanța nu poate reține un comportament al reclamantului sau o atitudine în contradicție cu diligența cerută în mod normal acestuia, care ar împiedica desfășurarea procedurii.

Astfel, comportamentul părților constituie un factor obiectiv, care nu poate fi imputat statului. Cu toate acestea, faptul respectiv urmează a fi luat în considerare pentru a clarifica aspectul dacă procedura a depășit sau nu termenul rezonabil, raționamente ce se desprind și din jurisprudența CtEDO în cauza *Eckle contra Germaniei* pct. 82.

Conduita instanței judecătorești și a agentului constator

Reclamantul pretinde că judecarea cauzei s-a derulat cu mai multe omisiuni și încălcări procedurale din partea instanțelor de judecată, inclusiv multiplele amînări ale ședințelor de judecată la intervale mari de timp, iar instanța de recurs a trimis cauza la

rejudecare de două ori, pe motive formale, acțiuni care în ansamblu au dus la întârzieri nejustificative de judecare a cauzei.

Cu toate acestea, instanța reiterează că examinarea cauzei contravenționale de învinuire a lui ***** în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional*, a fost examinată în mai multe perioade, și anume în:

- Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana: de la 24 mai 2019 pînă la 19 iulie 2019 – 1 lună 25 zile;
- Curtea de apel Chișinău: de la 13 august 2019 pînă la 24 iunie 2020 – 1 lună 25 zile;
- Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana: de la 20 iulie 2020 pînă la 10 martie 2022 – 1 an 7 luni 18 zile;
- Curtea de apel Chișinău: de la 15 iulie 2022 pînă la 8 decembrie 2022 – 4 luni 23 zile;
- Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani: de la 25 ianuarie pînă în prezent.

Din analiza acestor perioade, instanța de judecată reține că Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana a examinat cauza ce s-a încadrat în termenul rezonabil, or intervalul de timp de la 24 mai 2019 și pînă la 19 iulie 2019 constituie o perioadă rezonabilă de examinare a unei cauze contravenționale, fiind în corespundere cu dispozițiile art. 454 din *Codul contravențional*. La fel și Curtea de apel Chișinău, examinînd în intervalul de la 01 august 2019 și pînă la 24 iunie 2020 recursul decalat, a asigurat rezonabilitatea duratei de examinare.

În continuare, se reține că după trimiterea cauzei la rejudecare, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana a examinat cauza într-un interval de timp de aproximativ 19 luni. Astfel, în referința Ministerului Justiției se reține că numirea ședințelor de judecată s-a datorat și amenințărilor la adresa siguranței epidemiologice referitoare la răspândirea infectării cu COVID-19, fiind un fapt notoriu ce nu trebuie demonstrat, or art. 123 alin. (1) din *Codul de procedură civilă*, prevede că faptele pe care instanța le-a declarat unanim cunoscute (faptele de notorietate publică) nu se cer a fi dovedite.

Cu toate că în referință se invocă și alte fapte care ar justifica perioada de examinare a cauzei, instanța nu le poate reține ca fiind pertinente, deoarece acestea sunt rediate într-o manieră generalizată, fără suport probator. În același timp, reprezentantul pîrîtului nu a prezentat raportul motivat în vederea probării circumstanțelor invocate în referință, în pofida faptului că sarcina probațiunii în asemenea cazuri este pusă pe seama pîrîtului, or interesul pîrîtului în asemenea acțiuni este de a proba lipsa încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, consolidîndu-și poziția prin raportul motivat în sensul art. 4 alin. (2) din *Legea nr. 87/2011* coroborat cu art. 118 alin. (1) din *Codul de procedură civilă*, întrucît art. 4 alin. (1) din *Legea nr. 87/2011*, stabilește expres că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și

suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. De altfel, neprezentarea raportului motivat se interpretează în favoarea reclamantului.

Raportul motivat prezentat Ministerului Justiției indică asupra modului de respectare a termenului rezonabil în cauza contravențională de învinuire a lui ***** în comiterea contravenției prevăzute la art. 312 din *Codul contravențional* ce se află în procedura Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, pe când în cererea de chemare în judecată reclamantul contestă nerespectarea termenului rezonabil al examinării cauzei de la momentul sesizării Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, adică pînă la trimiterea cauzei spre rejudecare de două ori.

Așadar, în lipsa unui raport detaliat privind cauzele și motivele amânării ședinței de judecată, instanța de judecată este în imposibilitatea de a evalua modul în care atît conduita participanților la proces, cît și cea a instanței de judecată și a agentului constator au influențat durata procedurilor judiciare. Singurul element, care poate fi desprins din actele administrate la dosar sunt explicațiile părților și actele judiciare din dosar ce reflectă intervalele emiterii actelor de dispoziție judecătorești.

Importanța procesului pentru cel interesat

Miza litigiului pentru reclamant trebuie să fie luată în considerare în aprecierea caracterului rezonabil al duratei procedurii. În general, importanța procesului pentru reclamant în procedurile penale sau contravenționale practic nu se pune în discuție, din momentul în care reclamantul prin definiție riscă o pedeapsă penală sau contravențională, respectiv importanța soluționării prompte a chestiunii pentru el este prezumată.

Cu toate acestea, instanța de judecată reține că miza procesului contravențional pentru ***** este una stringentă, avînd în vedere că acesta este învinuit de săvîrșirea unei fapte care aduce atingere bunei desfășurări a activității de serviciu în sfera publică. În acest sens, nefinalizarea procesului contravențional în privința reclamantului ***** atestă existența unei situații dificile în care s-ar afla reclamantul.

Concluzia instanței

Instanța de judecată observă că, în speță, reclamantului nu i se poate pertinde nici o întârziere a procedurii. Totodată, reclamantul a descris în mod clar întinderea mizei în cauză pentru el.

În ceea ce privește durata de puțin peste 4 ani, instanța de judecată reține că examinarea cauzei contravenționale se datorează că părțile la proces (victima și agentul constator) și-au valorificat drepturile procedurale prevăzute de legislația în vigoare. Durata procedurii se explică și prin casarea hotărîrilor pronunțate.

În acest sens, instanța subliniază jurisprudența CtEDO prin care, Curtea a reiterat că, deși nu este competentă să analizeze modul în care instanțele naționale au interpretat și aplicat dreptul intern, ea consideră totuși că casările cu sesizare se datorează, în general, erorilor comise de instanțele inferioare și că repetarea unor astfel de caștîi poate denota o deficiență în funcționarea sistemului judiciar (*Parohia greco-catolică Sfântul Vasile Polonă contra României*, pct. 74).

În cazul dedus judecării, instanța conchide că, în ceea ce privește hotărîrile

Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana din 19 iulie 2019 și din 10 martie 2022 acestea au fost casate prin deciziile Curții de apel Chișinău din 24 iunie 2020 și respectiv din 8 decembrie 2022 pentru vicii de procedură. Astfel, în lipsa unui raport motivat în vederea determinării circumstanțelor care ar duce la tergiversarea examinării cauzei, instanța de judecată va aplica sancțiunea interpretării defavorabile a potențialelor obiecții a pârâtului, în poziție cu acest aspect.

Având în vedere toate probele prezentate, durata de puțin peste 4 ani de examinare a cauzei contravenționale, care de altfel nu este finalizată, precum și în lipsa unui raport motivat cu privire la determinarea circumstanțelor care ar duce la încălcarea celerității procedurii, instanța ajunge la concluzie că acestea în ansamblu constituie deficiențe pentru celeritatea procedurilor judiciare, or art. 6 CEDO pune accent și pe principiul mai general al unei bune administrări a justiției. Toate aceste chestiuni sunt imputabile statului, fapt care a contribuit decisiv la prelungirea duratei procedurii, iar cauza contravențională nu a fost judecată într-un termen rezonabil. Respectiv, instanța de judecată constată că lui ***** i-a fost încălcat dreptul la examinarea cauzei contravenționale de acuzare a sa în săvârșirea contravenției prevăzute de art. 312 din *Codul contravențional*.

Cuquantumul satisfacțiilor echitabile

În conformitate cu art. 2 alin. (2), (3) și (4) din *Legea nr. 87/2011*, (2) repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*). (3) prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. (4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

Art. 5 alin. (1) din *Legea nr. 87/2011* stabilește că, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Potrivit art. 2036 alin. (1) și (2) din *Codul civil*, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe fizice și psihice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislația, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Instanța de judecată reține că, quantumul prejudiciului moral solicitat de către ***** în sumă de 200 001 lei este vădit disproportionat și excesiv, nefiind în relație de proporționalitate cu gravitatea suferințelor psihice suportate. Or, în cazul constatării faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil, se pot pretinde daune morale al căror quantum se stabilește prin aproximare, instanța urmând să aibă în vedere o serie de criterii.

De asemenea, la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului, prezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral. Așadar, în cazul în speță, nu este suficientă constatarea violării art. 6 CEDO, dar este necesar a acorda și compensație echitabilă în acest sens.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral, este criteriul echității. Modul de acordare a satisfacției echitabile, trebuie determinat în raport cu prejudiciul moral suferit, gravitatea acestuia, importanța și consecințele sale pentru victimă.

Într-adevăr, quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor. Totodată, la aprecierea prejudiciului moral suma despăgubirii nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate în spețe similare.

Astfel, ținând cont de natura dreptului lezat, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate de către reclamant, de circumstanțele și complexitatea cauzei de care este învinuit, comportamentul participanților la procesul contravențional, miza reclamantului, conduita instanței judecătorești și a agentului constatator, precum și de perioada de timp menționată supra, instanța de judecată consideră că urmează a fi încasat din bugetul de stat a prejudiciului moral în sumă de 4 000 de lei, care este o sumă rezonabilă ce ar aduce o satisfacție echitabilă reclamantului ***** și este una corelativă cu practica judiciară în cazuri similare, inclusiv și cu jurisprudența CEDO, iar în rest suma revendicată este considerată a fi una neîntemeiată, care urmează a fi respinsă.

În altă ordine de idei, instanța nu poate reține invocarea reprezentantului Ministerului Justiției precum că *Legea nr. 87/2011* nu acordă dreptul reclamantului în mod automat la prejudiciu moral, în lipsa dovezilor că reclamantul a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege, or, art. 5 alin. (1) din *Legea nr. 87/2011* stabilește expres că, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral ca urmare a constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei. Mai mult, art. 4 alin. (1) din *Legea nr. 87/2011*, pune în sarcina Ministerului Justiției de a proba lipsa suportării unui prejudiciu moral de către reclamant în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, omisiune admisă de reprezentantul pârîntului.

Dispozitiv

În conformitate cu prevederile *Legii nr. 87/2011 privind repararea de către stat a*

prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art. art. 236, 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 6 CEDO, instanța de judecată,-

H O T Ă R Ă Ș T E :

Se admite parțial acțiunea civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral cauzat.

Se constată încălcat dreptul lui ***** la examinarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale de acuzare a lui ***** în săvârșirea contravenției prevăzute de art. 312 din Codul contravențional.

Se încasează din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui ***** , suma de 4 000 (patru mii) lei 00 bani, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cererea de chemare în judecată se respinge, ca neîntemeiată.

Hotărârea poate fi contestată cu apel la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

**Președintele ședinței,
Judecător**

Tatiana SÎRCU